

2912 /

Brudgranar.

Brudgranar uppsätts ännu utmed vägen mellan bröllopgården och kyrkan. De äro ung. 4 meter höga. En toppruska av ung. 1 meters längd, för övrigt kvistade och skalade. En krans med kulört papper i varje toppruska. Granarna uppställas parvis vid sidan om vägen med ett mellanrum av 100-200 meter (ung.) Jag har själv sett dem uppsatta på en sträcka av nära 4 km., t.ex. från Råsa till Herråkra kyrka.

Ståtliga äreportar uppföras också vid bröllopgårdarna.

2912^hSkydd mot häxor och förgörning.

Så sent som omkring 1870 skrämde man häxor i Merhult, Herråkra, på följande sätt dymmelonsdagen:

Man borrhade hål i en liten stock, fyllde hålet med krut, satte till en svaveltråd och tände på, varefter stocken med en väldig skräll flög i luften.

I Holkaryd, Furuby, lade man ännu omkring 1850 en yxa under tröskeln till ladugården när en ko skulle kalva, för att inte kon skulle bli förgjord. Då en ko skulle kalva.

Första gången efter kalvningen kon mjölkades lades en ullsax i mjölkbyttan för att inte mjölken skulle förgöras.

Dymmelonsda-
gen.

2912

3.

Draga björk.

Björkdragning förekommer ännu i Herråkra.

Vid ett bröllop i Råsa by 1925 höggo ungdomarna en stor björk i skogen ~~XX~~ natten till andra lysningsdagen, släpade den till brudens hem, fram till trappan. Efter rundlig traktering tog man itu med att sönderhugga och röja undan björken. Storändan höggs ej sönder, ty av den skulle "vaggan göras". En spelman medverkade vid ceremonien.

2912

Tjuvmjölka.

I Herråkra levde för ung. 50 år sedan kvar tron
på häxors förmåga att tjuvmjölka. Följande berättas:

Den trolldomsbegåvade gick ut dymmelonsdagens
morgon före soluppgången, ställde sig på högsta klacken av göd-
selhögen och ropade: "Så långt detta ropet hörs, så långt är allt
"sanket" (smör och mjölk) mitt." Sedan kunde hon sätta sig och
låtsas mjölka en gårdsgårdsstör. Man kunde höra, hur mjölken skva-
lade.

2912

Julhelgen.

Juldagen var en stillhetens dag. Det var t.o.m. förbjudet att den dagen gödsla ut ur ladugården.

Detta skulle göras natten till annandagen.

I Vraneke i Herråkra var det sed ännu omkring år 1850 att ungdomen samlades natten till annandagen och gingo från ladugård till ladugård och rengjorde samt utfodrade djuren. Det hela omgavs med hemlighetsfullhet. På morgonen, när ägaren kom ut, skulle det vara klart. Den bonde, som var illa omtyckt, blev man i tillfälle att hämnas på genom att ställa till en del ofog, t.ex. att bära ut gödseln i höladan.

Göra rent i
varandras
ladugårdar.

6.
2912

Maten julafton.

I Holkaryd, Furuby, åt man för omkr. 50 år sedan ärtsoppa och fisk till kvällsmat julafton.

7.
2912Jultiggaren.

Åt jultiggare bakades små bröd. Min mor har berättat, att en fattig gosse, som bodde på ett torp unde/Holkaryd i Furuby, hade varit i Kårestad och tigt julmat. När han på kvällen gick hem, var det sträng köld, och som han inte hade annat än tunna linnekläder på sig, kunde han inte motstå kylan utan blev liggande på en "ro" när Holkaryd och frös ihjäl. Detta hände omkring 1870.

Gen.
Upprindnings tid
Kerrekrona för
1930

Uppf. Knut Merwald
Förel. Frans Karlsson.

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

81
2912

Julhögar.

I Merhult fingo barnen i slutet på 1800-talet var sina julhögar, bestående av en liten ost, en limpa, en siktebrödkaka samt ev. vetekakor, vilka saker staplades upp i nu nämnd ordning på ett bord för att stå orubbade under julen. Senare tillkom andra godsaker, såsom nötter, pepparkakor, äpplen, som lades ovanpå.

9.
2912

Julbrödet.

Min far och mor ha i sin ungdom åtminstone hört tals om, att man skulle baka så mycket bröd till jul, att det räckte till Vårfrudagen. - En kaka skulle gömmas till vårar- Vårfrudagen. betets början och ges åt dragarna, när årdret första gången sattes i jorden.

Trollen och julölet.

I berget Hua Klöva nära Hult i Herråkra, fanns enligt sägnen troll. Följande berättades på 1800-talet.

En bondhustru i Hult höll på med att brygga sitt juöl. Man hade en förnimmelse av att trollpackan från Hua Klöva låg på ugnen och väntade på tillfälle att stjäla vörten. Bonden kommer in och utropar: "Hela Hua Klöva står i ljusan låga." "Trösta mig, nu brinner alla mina barn upp", skriker trollpackan och rusar ut. Så var vörten räddad för den gången.

Tomasdagen var det farligast att brygga jul- Tomasdagen.
ölet.

Julafton.

Man fick inte ha något fördraget för fönstren
julafton. Denna sed är alltjämt kvar.

2912 ^{12.}

Se vem som skulle dö nästa år.

Den, som smög sig ut ur stugan och tittade in genom fönstret på dem, som sutto samlade kring julbordet julaftons kväll, skulle få se kommande händelser. Den, som möjligen skulle dö under kommande år, satt då vid bordet utan huvud.

13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.
2912

Varsel.

Den, som av misstag råkade släcka talgljuset
vid snytning julafton, levde ej till nästa jul.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Myrvikinge
Herråkra
sept. år 1900

Myrvikinge
Herråkra
14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2912

Diverse bruk och talesätt från Herråkra.

ning. Tomasdagen fick man akra sig för kringgär- Tomasdagen.

Julafton stiger man upp tidigt. Allt arbete Julafton.
skall vara färdigt till kl. 12 middag.

Fåglandeker (ett par tre av havre eller korn) Fåglandeker.
uppsattes vanligtvis i en apel.

Julbordet skulle ej dukas av julaftons kväll. Julbordet.

Ej gå i andra stugor juldagen. Juldagen.

Den oerhörda brådskan med att komma fort Hem från
hem från julottan finns delvis ännu kvar. För att hindra någon julottan.
att komma fort iväg, kunde man stänga inne hans släde eller gömma
skacklarna.